

A

**PROTEGIM EL NOSTRE TERRITORI
I EL NOSTRE PATRIMONI**

Si un aspecte marca el signe d'aquesta legislatura és l'important avanç en la protecció de Mallorca.

Hem fet un gir a les polítiques territorials i hem aconseguit revertir diversos processos urbanístics agressius que havien posat en marxa PP i UM.

Gràcies a la feina feta hem salvat zones humides, cales, jaciments arqueològics, torrents, nuclis urbans, elements etnològics i camins.

Des de les institucions hem regulat en matèria urbanística d'acord amb criteris paisatgístics, ambientals i patrimonials. Hem posat l'interès públic per damunt els interessos privats que persegueixen l'enriquiment a costa de l'explotació dels recursos naturals.

A continuació us presentam un balanç que en matèria territorial i patrimonial sens dubte és positiu. S'ha de dir, però, que moltes d'aquestes victòries són el final d'un llarg camí reivindicatiu que

hem fet conjuntament amb entitats i amb plataformes. I que, per tant, és un èxit compartit.

Aquest gir radical cap a la protecció del medi ambient i el patrimoni ha coincidit amb la crisi econòmica global. La devastadora crisi és també una crisi de valors i ha posat de manifest que el model del creixement urbanístic desmesurat i consumista és un model amb conseqüències nefastes a gran escala.

En aquest context la nostra política ecologista ha resultat ser la més realista, pràctica i coherent amb els nous valors que ens han d'ajudar a fer els canvis necessaris per a sortir de la crisi.

A més, la protecció del nostre patrimoni cultural, històric i etnològic suposa una fita molt important per a fer possible la preservació i la projecció de la identitat pròpia del país.

Zones protegides per la Llei de mesures urgents

1.

Protegim més de 1.600 ha i quasi 11 km de costa de les nostres illes

Muleta, Son Real, Cala Marçal, Cala Blanca, Alcanada, Cala Carbó, Cala d'Hort, sa Roca Llisa, Montport, Punta Pedrera, Benirràs, el Vilar, Son Real, ses Feixes i ses Fontanelles; totes aquestes reivindicacions històriques ara assolides amb la feina feta des de les institucions.

Decret Llei i la Llei de mesures urgents 4/2008

Tot just començar la legislatura ens vàrem posar a treballar des del Govern en el Decret llei i la Llei de mesures urgents 4/2008 per a donar resposta a les demandes socials

i posar fi de forma legislativa a una era caracteritzada pel consum indiscriminat del territori i dels recursos naturals de les nostres illes.

El desembre del mateix 2007 aprovàrem el Decret llei que protegia **ses Feixes i ses Fontanelles**, i es va suspendre l'edificació d'habitatges en ANEI a l'illa d'Eivissa. Poc després, el 14 de maig de 2008, es va aprovar la Llei de mesures urgents per a un desenvolupament territorial sostenible a les Illes Balears. La Llei protegeix indrets excepcionals amb l'eliminació de tota una sèrie d'urbanitzacions projectades a espais d'alt valor ambiental i paisatgístic.

Muleta, Son Real, Cala Marçal, Cala Blanca, Alcanada, Cala Carbó, Cala d'Hort, sa Roca Llisa, Montport, Punta Pedrera, Benirràs i el Vilar ara són sòl rústic protegit i molts d'aquests indrets s'han salvat de la urbanització gràcies a la Llei.

Així, en menys d'un any de legislatura havíem protegit més d'11 km de costa i més de 1.600 ha. I acabàvem amb la depredació del territori i l'urbanisme a la carta que tant caracteritzà la legislatura de PP i UM.

Una de les mesures més valentes de la Llei de mesures urgents és la derogació d'una vegada per totes de la Llei de camps de golf de 1988, que permetia construir places turístiques i residencials a sòl rústic per a "potenciar" el turisme del golf.

També elimina l'urbanisme a la carta derogant les disposicions legals que durant la legislatura anterior s'aprovaren per a possibilitar la legalització de xalets en sòls protegits, les excepcions urbanístiques i les modificacions de lleis existents per tal de dur a l'extrem la permissivitat territorial.

La Llei, però, va més enllà: fixa conceptes tan importants com són els de sòl urbà consolidat i no consolidat, el de solar, la reserva mínima del 30% per habitatge protegit i la cessió obligatòria del 15% destinat a patrimoni públic del sòl.

Son Bosc

2.

Protegim Son Bosc, Son Baco, es Pujols i Son Averçó

Evitam el creixement urbanístic associat als camps de golf.

La Llei 4/2008, de mesures urgents per a un desenvolupament territorial sostenible de les Illes Balears marca un abans i un després en la planificació del territori i, sobretot, pel que fa als camps de golf, ja que la Llei de 1988 que els emparava queda finalment derogada i d'ara endavant els criteris per a equipaments esportius són sotmesos a criteris ambientals estrictes.

La Llei de camps de golf de 1988 permetia construir a sòl rústic places hoteleres devora

campes de golf per tal de promocionar aquesta activitat. En realitat, era una coartada per a construir a sòl rústic. Gràcies a la derogació d'aquesta Llei i a la pressió i l'actuació política dels diputats i representants insulars i municipals del PSM i d'INICIATIVAVERDS s'han desestimat tot un seguit de camps de golf i les urbanitzacions que hi venien al darrere. **Son Real (Santa Margalida), Son Averçó (Palma), es Pujols (Santanyí) i Son Baco (Campos)** són clars exemples d'indrets emblemàtics amb característiques ambientals, paisatgístiques i etnològiques importants que estaven amenaçats per projectes emparats per la Llei de 1988, derogada pel Govern de Pacte.

Treballam per a protegir Son Bosc

Una de les principals lluites i reivindicacions ambientals d'aquesta legislatura ha estat la protecció de Son Bosc, a les finques adjacents al Parc Natural de s'Albufera. Els importants valors ambientals d'aquest indret estan amenaçats per un projecte de camp de golf.

Des que la gent del PSM i d'INICIATIVAVERDS gestionam la Conselleria de Medi Ambient s'ha impulsat la redacció del PORN (Pla d'ordenació de recursos naturals) del Parc Natural de s'Albufera per a incloure la zona amenaçada de Son Bosc en el parc adjacent. La reacció del PP fou presentar una llei per a impedir la protecció de la zona, que derogava el PORN i declarava el projecte de camp de golf d'interès autonòmic. Aquesta llei fou aprovada al Parlament amb els vots a favor de PP i UM.

Això no obstant, la lluita per conservar un espai de tant alt valor ambiental no va quedar frenada. Les manifestacions de suport d'arreu d'Europa també continuaren arribant.

Des del Govern vàrem iniciar el tràmit de declaració de ZEPA (zona d'especial protecció per a les aus), una figura europea de protecció. També es va sol·licitar la intervenció de la Convenció Intergovernamental sobre Zones Humides Ramsar, l'estudi tècnic de la qual conclou que Son Bosc és innegablement part

indivisible de l'Albufera de Mallorca i, que per tots els seus valors ambientals recomana que es protegeixi. L'aprovació final de la ZEPA iniciada pel Govern protegiria definitivament Son Bosc.

3. Apostam per un canvi de model territorial i per un urbanisme més transparent i sostenible

Hem protegit es Guix a Lluç, l'Ullal a Pollença, s'Arenal a Lluçmajor i es Creuer de Marratxí, i hem evitat la construcció de 20.000 places hoteleres i residencials.

Protecció des Guix i eliminació dels "pelotazos" urbanístics del PTM

Hem modificat del Pla territorial de Mallorca, el Pla que regula el creixement municipal i la xarxa de carreteres, entre molts d'altres aspectes de l'ordenació del territori de Mallorca, per a **protegir es Guix i eliminar les polèmiques ART (àrees de reconversió territorial)**. Aquestes mesures han permès aplicar seny a un pla que permetia "pelotazos" urbanístics sense aplicar el principi de sostenibilitat ni el de l'interès comú.

Es Guix, devora Lluç, al municipi d'Escorca, és un conjunt natural situat en plena serra

Es Guix

de Tramuntana i que és candidat a ser patrimoni mundial de la Biodiversitat de la UNESCO. En aquest indret es preveia una nova urbanització amb capacitat per a 900 persones –tot el municipi té 280 habitants–, que s'ha pogut aturar.

Les ART eren unes figures que, amb l'excusa de la reconversió territorial, amagaven creixements injustificats i "pelotazos" urbanístics. Suprimint-les s'han pogut **eliminar 19 possibles urbanitzacions**, entre les quals l'Ullal, a Pollença, una àmplia zona rústica devora s'Arenal de Lluçmajor o es Creuer de Marratxí. També s'ha evitat la construcció de 20.000 noves places residencials i hoteleres, 5.000 de les quals a Campos. Tot això permet conjugar un urbanisme transparent amb un creixement sostenible.

Cal recordar que l'eliminació de les polèmiques ART ha estat possible perquè en el seu dia aturàrem un pacte entre els nostres socis de govern (acordat d'amagat nostre) que hauria permès urbanitzar sa Ràpita, a Campos). Finalment, la modificació del Pla territorial de Mallorca ha sortit endavant amb un ampli suport.

Acció en defensa de Ses Fontanelles

4. Delimitam les zones humides i protegim les basses temporals

S'han catalogat torrents, masses d'aigua hipogees, aigües de transició i aigües litorals

Basses temporals

Són una característica pròpia dels climes mediterranis i representen ecosistemes d'un elevat valor ambiental. A més de les basses temporals que s'han inclòs al Pla hidrològic de les Illes Balears, se n'han delimitat 270 ha entre Menorca (9) i Formentera (2) com a conseqüència d'un projecte LIFE Europeu i estan en procés de ser declarades LIC (lloc d'interès comunitari), figura de protecció de la Unió Europea i element integrador juntament amb les ZEPA de la Xarxa Natura 2000.

Pla hidrològic de les Illes Balears: delimitació de les zones humides

A més de ser una potent eina de gestió de recursos hídrics, el Pla hidrològic pretén assolir importants fites de qualitat de l'aigua tant superficial com subterrània, i dels ecosistemes on és present.

Per això, a més de registrar les basses temporals, el Pla caracteritza i cataloga les aigües superficials, les subterrànies, les de transició i les litorals. Una passa important és la incorporació al Pla de la **delimitació de les zones humides de les nostres illes**. Aquesta delimitació defineix espais tan emblemàtics com la Gola de Pollença, s'Estany de Son Bauló, s'Estany de Son Real, sa Pedrera de Son Fe, el Prat de l'Ullal i també ses Feixes d'Eivissa i ses Fontanelles de Palma, entre moltíssims d'altres.

El Pla hidrològic també fixa objectius importants, com ara la possibilitat de recuperar zones humides degradades o dessecades després de 1987.

5. Obrim camins públics

Garantir l'accés als camins públics a la Serra, al Pla i a la costa ha estat una reivindicació important dels moviments socials i una batalla política important de la nostra gent. Des de les institucions hem fet feina de valent per a garantir el dret d'accés als espais naturals i el dret de la lliure circulació de les persones per tots els espais públics.

Pla especial de la Ruta de Pedra en Sec (GR221)

L'accés a la Serra, regulat pel Pla especial de la Ruta de Pedra en Sec (GR221), garantirà i

Zones humides

regularà l'accés a més de **303 km de camins** que recorren per la serra de Tramuntana.

Aquest Pla, derivat del Pla territorial de Mallorca i executat ja en un 44%, pretén sobretot posar els camins a l'abast del senderisme i preservar i rehabilitar les zones més fràgils i sensibles tant des del punt de vista ambiental com etnològic i patrimonial. També vol contribuir al desenvolupament endogen i sostenible dels municipis de la Serra.

Una important aportació al Pla ha estat completar el traçat de Pollença fins al cap de Formentor. Aquesta Ruta de Pedra en Sec es complementa amb la Ruta d'Artà a Lluç (GR222), que travessa el pla de Mallorca i el Raiguer per a arribar al cor de la Serra. És un camí de pelegrinatge amb un traçat principal de més de 120 km.

En total, el Consell de Mallorca ja gestiona més de **280 km de camins senyalitzats** i cada dia van en augment. S'ha aconseguit, per exemple, l'obertura de camins públics al municipi d'Andratx.

Accés públic a la base del cap des Pinar

La base del cap des Pinar serà finalment d'accés al públic gràcies a un conveni entre el Ministeri de Defensa i la Conselleria de Medi Ambient i Mobilitat del Govern. El cap des Pinar és un espai que històricament hem reclamat com un indret emblemàtic.

Accions reivindicatives per l'obertura dels camins públics

Camins de Planícia, Ternelles i Lluç-Pollença

Els representants del PSM i d'INICIATIVAVERDS continuem lluitant per tenir oberts aquests camins.

Aquesta legislatura el Govern ha comprat la finca de **Planícia**, a Banyalbufar, que ha passat per tant a ser pública. Des que gestionam les àrees de Medi Ambient, des del Govern i des del

Consell es treballa per a demostrar la titularitat pública dels camins i garantir-ne l'accés.

D'ençà de l'arribada de l'esquerra a l'Àrea de Medi Ambient del Consell, el febrer de 2010, l'expedient de la **carretera vella de Lluc a Pollença** ha avançat més que en la resta de legislatura. Ara, i malgrat les dilacions del nostre soci de govern, som a punt de completar les passes administratives per a poder recuperar d'ofici aquest camí i així retirar les barreres.

En el cas del camí de Ternelles (Pollença), treballam perquè el Departament de Territori revisi l'acord del 2006 que limita l'accés a 20 persones per dia, per a garantir-ne l'ús com a camí públic sense dependre d'una autorització administrativa.

A més, hem posat en marxa un **servei d'assessorament municipal** especialitzat en aquesta qüestió per a ajudar els ajuntaments amb pocs recursos a defensar-se davant el tancament de camins, com per exemple és el cas del camí des Cabàs (Santa Maria).

6. Lluitam contra el canvi climàtic: multiplicam per 15 l'energia fotovoltaica

La protecció del territori no es pot deslligar dels efectes més globals del nostre model de desenvolupament. La coherència en la lluita per un model territorial racional, el consum responsable dels recursos i una mobilitat sostenible són aspectes que aquesta legislatura hem treballat amb convicció. Aquest compromís amb el patrimoni natural del país no es pot deslligar d'una responsabilitat que va més enllà: la lluita contra el canvi climàtic a nivell mundial.

Pla d'acció contra el canvi climàtic 2008-2012

El Pla d'acció contra el canvi climàtic és el full de ruta del Govern per a reduir al mínim la contribució local al canvi climàtic. L'objectiu fonamental és disminuir les emissions de CO₂.

El govern progressista ha donat un impuls decisiu al Pla amb noves mesures com treballar en una **lleï de residus i envasos**, implantar la **compra verda pública** i **compensar les emissions amb projectes de cooperació**.

El Pla es complementa amb altres instruments com la posada en funcionament de la **Xarxa de Pobles pel Clima**.

Reducció del consum d'energia fòssil

El govern actual ha fet un esforç important per a reduir el consum d'energia fòssil. N'és una mostra el fet que **hem multiplicat per 15 l'ús d'energia fotovoltaica**.

També hem posat en marxa una línia de subvencions per a la **renovació d'electrodomèstics** perquè aquests siguin més eficients energèticament.

Les mesures anteriors s'han complementat amb importants **campanyes de control de la despesa energètica** de les empreses i els particulars. A més, **fomentar el transport públic i electrificar el tren** són mesures que també van en la línia de reduir l'emissió de CO₂ a l'atmosfera i la dependència del petroli.

Inauguració del Centre Ornitològic de la Gola

7. Fomentam el turisme ornitològic i de natura

La desestacionalització turística és un dels principals reptes econòmics de les Illes Balears. Entenem que aquesta desestacionalització s'ha de basar en productes turístics que no siguin agressius amb el territori. Per això, com a oferta complementària al turisme de sol i platja ens hem decidit pel turisme de natura.

Centre Ornitològic de la Gola

La creació del Centre Ornitològic de la Gola a Pollença suposa establir un punt de referència a les badies del nord que serveix

Parc natural de sa Dragonera

de pol d'atracció cap a les zones humides de s'Albufera, s'Albufereta, Maristany i la Gola. Amb aquesta iniciativa es potencia un tipus de visitant que arriba amb les aus –primavera i tardor–, fa que s'allargui la temporada i difon la riquesa ambiental de les Illes. Poder veure abellerols i falcons marins a Son Bosc o voltors a la Serra és, per a molts ornitòlegs d'arreu d'Europa, un estímul per a visitar Mallorca.

Xarxes de refugis

Per a consolidar aquest turisme de natura hem potenciat les xarxes de refugis. Tant la del Consell (la Trapa, Muleta, Can Boi, es Tossals Verds, s'Hostatgeria-Castell d'Alarò, Son Amer) com la del Govern (Lavanor, Son Moragues, Comuna de Caimari, Cúber, Binifaldó, Gorg Blau, s'Arenalet, s'Alzina i es Oguers). La nostra gestió ha suposat un nou impuls per a fomentar la vessant naturalista d'aquest tipus d'oferta.

Itineraris

S'ha fet una tasca important en la gestió dels espais naturals protegits creant **15 noves rutes** dins els parcs, a més d'**itineraris per a discapacitats visuals**. El Mapa de la natura de Mallorca o la Ruta de Pedra en Sec són altres instruments que hem potenciat per a consolidar un turisme respectuós amb el nostre entorn i que en garanteixi la conservació.

8.

Impulsam l'Agenda 21 Local i Escolar

Agenda 21 Local

L'Agenda 21 Local (A21L) és un pla d'acció de Nacions Unides que exhorta els governs dels estats perquè adoptin estratègies per al desenvolupament sostenible i ho facin en cooperació amb els governs regionals i locals, comptant amb la participació dels agents econòmics i socials.

Es pot definir com una forma de planificació i gestió pública d'àmbit local basada en la participació ciutadana i orientada a la sostenibilitat ambiental i socioeconòmica. En aquesta legislatura hem pres la decisió important d'impulsar l'A21L als municipis mitjançant:

- **Servei d'assessorament** als ajuntaments i altres entitats interessades.
- **Campanya de difusió** que té com a element principal la Unitat Mòbil d'A21L.
- **Sessions formatives**.
- **Fòrum d'Entitats Socials** que aglutina les associacions interessades en aquests processos.

Hem fet un important treball en xarxa entre consell-ajuntaments-entitats socials per a incrementar el consens polític i social pel que fa l'A21L i aconseguir formi part de l'agenda política d'institucions i entitats socials.

Unitat mòbil de l'Agenda 21 Local

Agenda 21 Escolar

L'Agenda 21 Escolar (A21E) s'ha d'entendre com un pla d'acció inspirat en el principi de sostenibilitat i que s'elabora en el context d'un centre educatiu mitjançant la participació de tots els sectors implicats: alumnes, professors, personal d'administració i serveis, pares i mares i representants municipals.

Durant aquesta legislatura hem incrementat el nombre de centres educatius amb A21E –actualment són 45– i hem millorat la metodologia del programa.

També hem fet un treball de consolidació dels processos mitjançant el **Llibre blanc de l'Agenda 21 i participació** i hem elaborat un Pla estratègic de l'Agenda 21.

Trobada d'Agendes 21

9.

Protegem el nostre patrimoni històric i cultural

Hem preservat molts d'elements que estaven en perill de destrucció i hem posat en valor el patrimoni.

La defensa del patrimoni històric i cultural del nostre país conjuga una sèrie de valors que sempre han estat presents en el nostre ideari: protecció del territori i defensa de les senyes d'identitat i d'un model turístic i de desenvolupament econòmic alternatiu.

Impuls de noves mesures de protecció del patrimoni per a elements en perill de destrucció

Durant aquests anys hem emprès importants accions per a protegir elements patrimonials que estaven en perill de destrucció.

La declaració de **BIC (bé d'interès cultural)** és la màxima protecció que podem atorgar a un element. Durant aquest mandat s'han protegit molts elements significatius.

El Ple del Consell de Mallorca va declarar BIC, amb la categoria de conjunt històric, el **barri des Jonquet de Palma**, la qual cosa implica el reconeixement dels valors històrics i paisatgístics d'aquest enclavament. L'aprovació del BIC des Jonquet s'ha de reconèixer també com una victòria de la societat civil, que es va mobilitzar per a reclamar la protecció dels valors patrimonials de la barriada, amenaçada per projectes urbanístics i comercials.

També s'han declarat BIC:

- **Les rutes de Caimari**, lloc d'interès etnològic. Aquesta àrea constitueix una de les mostres més representatives de l'enginyeria popular realitzada en pedra en sec a Mallorca.
- **Son Real**, de Santa Margalida. La declaració es va aprovar per unanimitat i així es va

reforçar la decisió de denegar l'interès general al projecte de camp de golf previst a la zona i es va salvaguardar un espai de gran valor arqueològic i mediambiental.

- **Llogarets:** Jornets, Orient, Biniaraix, Ruberts, Biniali, ses Ollerries, ses Coves i ses Alqueries.
- **Nucli urbà de Sineu:** hem iniciat la declaració de BIC.
- **Sistema hidràulic de la síquia des Molins de Selva, Inca i Búger,** i també la síquia del **Mestre Pere** de Palma.
- **La cova de Son Caulelles** i el seu entorn, a Marratxí.

D'altra banda, tenim nous béns catalogats, com Cala d'Or, sa Talaiassa i Cas Senyor a Santanyí.

Pel que fa als catàlegs de patrimoni, tot i que als pobles de Mallorca encara queda molta feina per fer, durant aquesta legislatura el Consell de Mallorca ha donat suport econòmic i assessorament tècnic als ajuntaments perquè pugin emprendre aquesta tasca. S'ha de destacar la revisió del Catàleg de

Xerrada sobre patrimoni al barri des Jonquet

protecció d'edificis i elements d'interès històric, artístic, arquitectònic i paisatgístic de Palma. En paral·lel s'ha iniciat el procés de catalogació de les **76 possessions de Palma** que tenen un major interès o que estan en una situació més precària.

Rehabilitació del patrimoni

A Palma hem rehabilitat o rehabilitam elements patrimonials importantíssims que duïen anys abandonats: Can Serra, les torres

Visita d'obres al Casal Balaguer de Palma

Castell d'Alaró

del Temple, el baluard del Príncep, el Teatre Mar i Terra, el Casal Balaguer i ses Quatre Campanes. També hem aconseguit rehabilitar el castell d'Alaró.

La Sibil·la, patrimoni immaterial de la humanitat

A més del patrimoni arquitectònic, hem procurat posar en valor el patrimoni immaterial. El principal èxit en aquest sentit ha estat la **declaració de patrimoni**

immaterial de la humanitat per part de la UNESCO del **Cant de la Sibil·la**. La iniciativa ha estat liderada pel Departament de Cultura i Patrimoni del Consell i la declaració suposa un reconeixement i una projecció internacional per a un valuós i antiquíssim element del patrimoni cultural immaterial de Mallorca.

Patrimoni arqueològic i paleontològic

- **Ajudes per a activitats arqueològiques i paleontològiques:** mai s'havia donat tant de suport als jaciments com en aquesta legislatura. Tots els municipis han pogut optar a una subvenció per a arqueologia.
- **Carta arqueològica subaquàtica:** s'ha firmat un conveni amb el Ministeri de Cultura per a redactar la carta arqueològica subaquàtica, una reivindicació històrica.
- **"Un passeig per l'arqueologia. Arqueologia en xarxa":** és una activitat dirigida a públic familiar, organitzada entre el Consell i els ajuntaments. Té l'objectiu de difondre els jaciments arqueològics de cada poble, que constitueixen un ric patrimoni cultural.

Defensa de la candidatura de la Sibil·la a Nairobi